

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) v hl.m. Praze v letech 2003-2004

souhrnná informace o EVVO v hl.m. Praze za roky 2003 a 2004

Pozn.: tato část zachycuje stav k říjnu 2004 a soustřeďuje se na aktivity realizované v období 2003 - 2004

Co je EVVO, základní dokumenty související s EVVO na celostátní a mezinárodní úrovni

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (dále jen EVVO) je systém, který vede k osvojení znalostí, dovedností a návyků, utváření hodnotové hierarchie a životního stylu potřebných k ochraně životního prostředí ve smyslu směřování k udržitelnému rozvoji v místním i globálním měřítku. Klade důraz na přímý kontakt s přírodou a s praxí, komplexnost chápání problémů, využívání nejnovějších poznatků k jejich řešení a místní specifika. EVVO je zaměřena na celou populaci, která je podle specifických cílů a prostředků dále dělena na hlavní cílové skupiny: pracovníky veřejné správy, děti a mládež, podnikatelský sektor a na širokou (laickou) veřejnost. Zvláštní důraz je kladen na EVVO dětí a mládeže, neboť v raném věku se formují celoživotní postoje a návyky.

Realizace EVVO je zakotvena v rámci platné právní úpravy (zejména zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). EVVO obecně vychází také z dokumentů na mezinárodní úrovni (Směrnice č. 2003/4/ES ze dne 28. 1. 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice č. 90/313/EHS, Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí /Aarhuská úmluva/, Agenda 21).

Základními koncepčními dokumenty na celostátní úrovni v oblasti EVVO jsou **Státní program EVVO ČR** (SP EVVO ČR, dokument schválený usnesením vlády ČR č. 1048 ze dne 23. října 2000) a navazující **Akční plán SP EVVO ČR na léta 2004 až 2006** (schválený usnesením vlády ČR č. 991 ze dne 8. října 2003). Strategickým cílem SP EVVO ČR je praktické uplatňování principů udržitelného rozvoje v celé výchovně vzdělávací struktuře společnosti. V návaznosti na uvedené koncepční dokumenty probíhala či probíhá v jednotlivých krajích **příprava krajských systémů a koncepcí EVVO**.

EVVO realizované prostřednictvím MHMP a organizací hl.m. Prahy

Hlavní město Praha vyvíjí aktivity v této oblasti v návaznosti na uvedené celostátní koncepční dokumenty a platné právní předpisy a mezinárodní dokumenty.

V roce 2002 schválila Rada hlavního města Prahy (dále Rada HMP) svým usnesením č. 1741 ze dne 22.10. 2002 [Cíle a hlavní úkoly EVVO na území hl.m. Prahy](#) v návaznosti na Státní program EVVO v ČR.

V těchto souvislostech i podle programového prohlášení Rady HMP na léta 2002 – 2006 probíhala v roce 2004 **příprava krajské koncepce EVVO v hl.m. Praze** (dále KK EVVO), a to v rámci projektu realizovaného týmem Centra pro komunitní plánování střední Čechy (CpKP) a Regionálního environmentálního centra ČR (REC ČR). Hlavní výstup projektu – „Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na území hl.m. Prahy“ – byl v listopadu 2004 předložen výboru životního prostředí Zastupitelstva HMP a tento předloženou koncepci projednal a doporučil ji Radě HMP ke schválení. Koncepce by se měla následně stát základním strategickým dokumentem v této oblasti do r. 2015.

Řadu dílčích aktivit v oblasti EVVO realizují již delší dobu jednotlivé odbory či oddělení MHMP. Problematiku EVVO mají ve své působnosti zejména Odbor městské zeleně - OMZ (zabezpečení agendy pro **granty na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl.m. Prahy** - jednou z tematických oblastí je také EVVO, příprava informačních a osvětových materiálů s tematikou ochrany přírody a tematikou městské zeleně v hl.m. Praze), Odbor infrastruktury města - OIM (EVVO se zaměřením zejména na oblast odpadového hospodářství – soutěže pro školy, příprava informačních materiálů pro veřejnost), Odbor školství - SKU (zabezpečení agendy pro **Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hl.m. Prahy** - v rámci Programu 1 lze podávat i projekty týkající se EVVO, spolupráce s Pražskými službami a.s. na přípravě didaktických pomůcek a soutěží týkajících se odpadového hospodářství) a

Odbor informatiky - INF (vydávání ročenek ŽP v Praze a CD-ROM Praha životní prostředí, provoz informačního systému o ŽP v Praze, provoz internetových aplikací Atlas ŽP, PREMIS, ENVIS /Pozn.: v červnu 2004 byla v rámci ENVISu zprovozněna nová verze stránek k EVVO v Praze/ aj.). Pracovníci uvedených odborů se v roce 2004 podíleli na přípravě KK EVVO. Zadavatelem za hl.m. Prahu byl OMZ, který celý proces přípravy koordinoval a zajišťoval. Zástupci OIM a SKU byli členy řídicího výboru, který plnil úlohu oponenta vůči zadavateli projektu zpracování KK EVVO.

K základním pilířům systému EVVO na území hl.m. Prahy patří **školy a školská zařízení**. Podrobné informace o stavu EVVO v MŠ, ZŠ, středních školách a VŠ v Praze jsou uvedeny v Analytické části Krajské koncepce EVVO a v dalších níže uvedených informačních zdrojích. Zde uvádíme pouze vybrané základní informace.

mateřské školy:

Realizace environmentální výchovy v MŠ v ČR probíhá na základě Rámcového programu pro předškolní vzdělávání, který zvýrazňuje i environmentální výchovně vzdělávací oblast „Dítě a svět“.

Část MŠ v hl.m. Praze je zapojená do existujících sítí/projektů zaměřených na EVVO (např. „Zdravá mateřská škola“, „M.R.K.E.V.“ /Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy/, iniciativa „PEPEK“ /Pražský ekopedagogický klub/, Archa 21). V roce 2004 byla v areálu Ekologického centra hl.m. Prahy Toulcův dvůr otevřena Ekologická mateřská škola Semínko.

základní školy:

Rozsah a realizace EVVO na ZŠ jsou ovlivňovány zvoleným vzdělávacím programem (Národní škola, Obecná škola, Základní škola) i dalšími faktory. 84 ZŠ (*převzato z Analytické části KK EVVO*) spolupracuje v sítích Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza, Klubu ekologické výchovy (KEV), Zelená škola a v síti Zdravá škola. Školy se též sdružují v Pražském ekopedagogickém klubu „PEPEK“. K hlavním projektům, na kterých ZŠ spolupracují, patří projekt SSEV Pavučina s názvem „Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy“ (M.R.K.E.V.), kde bylo registrováno celkem 35 základních škol, dále celostátní školní projekty (projekt vedený Sdružením pro ekologickou výchovu Tereza) a projekty Klubu ekologické výchovy: 6 ZŠ Prahy celoročně spolupracovalo v projektu Tulipán s PedF UK a navazujícího projektu UNESCO a dalších akcí se v letech 2003 –2004 zúčastnilo přes 50 učitelů z různých ZŠ.

střední školy:

V Praze se nachází celkem 196 středních škol, 18 z nich spolupracuje v různých sítích/projektech se zaměřením na EVVO (*převzato z Analytické části KK EVVO*). Řada středních škol se zúčastňuje projektů a akcí pořádaných Klubem ekologické výchovy (projektu UNESCO, odborných seminářů, 1. Středoškolské ekologické konference), akcí pořádaných Pedagogickým centrem Praha, řeší projekty připravované Sdružením pro ekologickou výchovu Tereza apod. Jedno gymnázium (EKOgymnázium) přímo ve svém názvu deklaruje zvýšený zájem na environmentálním vzdělávání a jeho vzdělávací program umožňuje z ekologie (v širokém pojetí) složit maturitní zkoušku. Probíhá na něm i pražská ekologická olympiáda.

Pozn.: EVVO je součástí zaváděných a ověřovaných Rámcových vzdělávacích programů (RVP) základního vzdělávání a Rámcových vzdělávacích programů gymnaziálního vzdělávání. Oba tyto RVP jsou na školách v užší a pilotní fázi přetvářeny na Školní vzdělávací programy (ŠVP), podle nichž budou do roku 2010 vyučovat všechny základní a střední školy včetně SOŠ. Na MŠ je tvorba ŠVP realitou již dva roky.

Aktivity v oblasti EVVO vyvíjí také další organizace v působnosti města, např. Pražská botanická zahrada, ZOO Praha, Hvězdárna a planetárium hl.m. Prahy, Dům dětí a mládeže hl.m. Prahy. Významná část aktivit je zaměřena i na dospělou veřejnost.

EVVO realizované prostřednictvím dalších organizací

Vysoké školy:

Na území hl.m. Prahy působí v současné době 26 vysokých škol, problematice ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje a EVVO se v rámci přípravy pedagogických pracovníků věnují v různém rozsahu fakulty připravující učitele, zejména pak PedF UK a PŘF UK, které se podílely i na řešení projektu UNDP „K udržitelnému rozvoji ČR – vytváření podmínek“. Vzdělávání odborníků zaměřených k problematice životního prostředí a udržitelného rozvoje se účastní v různém rozsahu a s různým zaměřením většina vysokých škol. Podrobné informace lze nalézt v rámci níže uvedených informačních zdrojů.

Na území hl.m. Prahy působí také řada odborných institucí resortu MŠMT s celostátní působností (Pedagogické centrum Praha, Institut dětí a mládeže MŠMT, Výzkumný ústav pedagogický v Praze).

Aktivity nestátních neziskových organizací (NNO):

Významná část aktivit v oblasti EVVO se zaměřením na veřejnost, děti a mládež je realizována nestátními neziskovými organizacemi. V Praze působí nebo do ní svou působností zasahuje 26 celostátních nebo místních organizací, zabývajících se EVVO dětí a mládeže

bud' jako hlavním předmětem své činnosti nebo jako jednou z aktivit (*převzato z Analytické části KK EVVO*). Zvláštní skupinu významnou pro EVVO v Praze tvoří mezi NNO střediska ekologické výchovy a ekocentra. V Praze funguje několik profesionálních specializovaných organizací pro EVVO - členové celorepublikového sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina (Ekocentrum Podhoubí, Ekologické centrum/Středisko ekologické výchovy hl.m. Prahy Toulcův dvůr), ekocentra ČSOP (v Praze působí Sdružení Mladých ochránců přírody /SMOP/ a jeho Centrum pro děti a mládež a další akreditovaná ekocentra ČSOP) a Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza. Školami a jinými organizacemi z Prahy jsou využívány i služby některých středisek a organizací zaměřených na EVVO sídlících mimo Prahu (např. SEV Chaloupky, SEVER, Dřítatka aj.). Významné aktivity se zaměřením na osvětu veřejnosti vyvíjel např. i Zelený kruh (Informační centrum pro veřejnost/Ekolinka, kampaň Hra o Zemi aj.), nebo sdružení ARNIKA. Klub ekologické výchovy – profesní občanské sdružení škol a pedagogů – má v Praze 36 členů z řad základních, středních a vysokých škol – z toho 11 kolektivních členů – tj. celých škol. EVVO tvoří důležitou součást náplně a zaměření České společnosti ornitologické (ČSO) sídlící v Praze 10 – Hostivaři. Děti a mládež se pravidelně účastní (asi třetina zájemců) terénních populárně naučných každoročních akcí ČSO Vítání ptačího zpěvu v květnu a Světového festivalu ptactva v říjnu.

z činnosti Střediska ekologické výchovy Toulcův dvůr:

K mimoškolní EVVO dětí, mládeže i dospělé veřejnosti významně přispívají i správy chráněných krajinných oblastí v okolí Prahy (SCHKO eský kras, SCHKO Kokořínsko, SCHKO Kivoklátsko).

Přílohy, tabulky

Granty na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl.m. Prahy (agendu zabezpečuje OMZ MHMP)

rok	počet podaných projektů celkem	počet přijatých projektů celkem / počet přijatých projektů v oblasti EVVO	přidělené prostředky – celkem / přidělené prostředky – projekty v oblasti EVVO (Kč)
2003	145	74/34	7.495.100 / 2.916.100
2004	138	78/41	8.626.000 / 4.652.000

zdroj: OMZ MHMP

Pozn.: Rozlenní projekt na projekty v oblasti EVVO a ostatní není vždy zcela jednoznačné, uvedená čísla je nutné proto brát spíše jako orientaci.

Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy (agendu zabezpečuje SKU MHMP)

V roce 2003 byly financovány 3 projekty v oblasti EVVO (celková částka 234 250 K), stejně tak v roce 2004 (celková částka 296 400 K).

Zdroj: SKU MHMP

Pozn.:

část projektů v oblasti EVVO realizovaných na území hl.m. Prahy byla financována i spolufinancována také z dalších zdrojů (grantové programy jednotlivých M, výběrové řízení MŽP na podporu projektů předložených občanskými sdruženími a obecními společenstvími, grantové programy nadací, finanční dary firem a jednotlivců, projekt UNESCO aj.).

Vybrané informační zdroje (publikace, články, internet):

- Krajská koncepce EVVO na území hl.m. Prahy, Analytická část
- ŠVECOVÁ, M. Zefektivnění přípravy učitel ve vztahu ke státnímu programu environmentální výchovy, osvěty a vzdělávání. Aula, ro.11, 2000, .4, s.28-31. ISSN 1210-6658
- webové stránky EÚ, odd. EVVO (Informační systém EVVO, <http://www.ceu.cz/EDU/>)
- webové stránky COŽP UK v Praze (část Environmentální vzdělávání – Fórum vysokoškolských učitel: vzdělávání pro udržitelnou budoucnost - <http://www.czp.cuni.cz/Vzdel/Forumvs/default.htm>)